జాడీ

గవురిగా.... ఒరేయ్ గవురిగా...." అంటూ పిలిచాడు.... కాదు అరిచాడు దొర.

"అత్తాన బాంచెను "

ఎముకలపై అంటవేయబడిన ఒళ్ళును మోస్తూ కర్రల్లాంటి రెండు కాళ్ళు నడిచి వచ్చాయి.

"ఏంది బాంచెను" అంది ఎముకలగూడుమీది తల.

ఏంది బాంచెను అనే తల + ఎముకల గూడు = ఆ గవురయ్య.

కాని, ఇప్పుడా ఎముకలగూడు; ఏంది బాంచెను అనే తల కలిస్తే గవురయ్య కాలేదు "గవురిగాడు" అయింది.

దొర ముందు "గవురిగాడు" నిలుచున్నాడు.

గవురయ్య ముందు "దొరగోరు" కూర్చొని ఉన్నారు

దొర విలాసంగా కూర్చొని ఉన్నాడు.

గవురయ్య వణుకుతూ నిలుచున్నాడు.

దొరను, దొర కూర్చొన్న కుర్చీని భూమి మోస్తున్నది.

గవురయ్య కాళ్ళను అదే భూమి మోస్తున్నది.

దొర ఒంటిమీద పదిమందికి సరిపోయే దుస్తులు, సంపద వున్నాయి.

వున్నదంతా పదిమందికి దానం చేసిన వ్యక్తిలాగున్నాడు గవురయ్య. అతని మొలచుట్టూ చిరిగిన గుడ్డ పేలికలు మాత్రమే వున్నాయి.

దొరను మోస్తున్న కర్ర కుర్చీకి, గవురయ్యను మోస్తున్న కర్రల్లాంటి కాళ్ళకు మధ్యనున్న దూరం వాళ్ళ వయసుల మధ్య లేదు.

దొరలో మంచితనంలాగే ముసలితనం కూడా కనిపించడంలేదు.

దొర ముసలితనాన్ని కూడా తానే మోస్తున్నట్టు కనిపిస్తున్నాడు గవురయ్య.

"గవురిగా.... నువ్వు రేపు పొద్దుగాల్నె పట్నం బోవాలె" అన్నాడు దొర.

"అట్లనే - చినబాబుగోరి దగ్గరికా బాంచెను" అని అడిగాడు తల మీది రుమాలు తీసి చేతుల్లో పట్టుకొన్న గవురయ్య.

"ఆఁ.... అమ్మగారు మామిడికాయ జాడి ఇస్తరు. భద్రంగా కొంటబోయి చినబాబుకు ఇచ్చిరా."

"అట్లనే కొంటబోతా...."

"అట్లనే. గిట్లనే కాదు. శాన జాగ్రత్తగా కొంటబోవాలె-లేకపోతే నీ ఒళ్ళు పట్టున పగులత్తది-ఆఁ...."

మామిడికాయ జాడి ముందు మనిషి ఒళ్ళుకున్న విలువ ఎంతో వెళ్ళగక్కుతూ అన్నాడు దొర.

"ప్రాణంలాగ కొంటబోత దొరా" చేతుల్లో పట్టుకొన్న రుమాలులాగే నాలుకపై ప్రాణాన్ని నిలబెట్టి అన్నాడు గవురయ్య.

దొర పట్నం పొమ్మనగానే 'తోక బస్సులు, రెండంత్రాల బస్సులు, మోటర్లు, టూరింగులు, పెద్ద పెద్ద బంగులాలు' గవురయ్య కనులముందు మెదిలాయి. ఎప్పుడో పదేండ్ల క్రితం దొర తీసుకుపోతే పట్నం వెళ్ళాడు గవురయ్య. మళ్ళా ఎన్నడూ పోలేదు. రాలేదు. పోవడానికి పట్నంలో తనకు ఎవరున్నారు? ఎవరూ లేరు. ఏం పని వుంది? ఏం పని లేదు. "అసలు పట్నం పోవాలంటె మాటలా? దానికి ఎంత నోచుకొని పుట్టాలె. ఎంత అదురుట్టం కావాలె" అనుకొనేవాడు గవురయ్య.

ఎవరైనా పట్నం పోతున్నానంటె ఆ తోకబస్సులు, రెండంత్రాల బస్సులు ఎక్కినట్లు, పెద్ద పెద్ద బంగులాలకు పోతానట్లు అనుకొనేవాడు గవురయ్య.

రేపు తాను కూడా పట్నం వెళ్ళుతున్నాడు. నలభై, యాభై ఏళ్ళుగా అతడు పండించిన ధాన్యం పట్నం పోతున్నది గాని గవురయ్య ఒక్కసారే పట్నం వెళ్ళాడు ఇంత వరకు -

గవురయ్యకు ఆనందంగా వుంది.

అతని ఆనందానికి మరో కారణం కూడా వుంది. ఎప్పుడో పదేండ్ల క్రితం అతడు పట్నం పోయినప్పుడు అందరూ త్రాగంగా మిగిలితే అతనికీ పోశారు-టీ.

"అబ్బ! అమురతం గిదే" అనుకున్నాడు గవురయ్య.

మరోసారి తాను ఆ అమృతాన్ని త్రాగబోతున్నందుకు గవురయ్యకు పరమానందంగా ఉంది.

ఆ రాత్రి గవురయ్య గుడిసె నిద్రపోలేదు.

"ఓయ్య నాకేమన్న కొనుక్కరాయె" అని సంటిది మరీమరీ చెప్పింది.

"అట్లనే తెత్త బిడ్డ" అన్నాడు కూతురును దగ్గరికి తీసుకొంటూ గవురయ్య.

తెల్లవారగానే భద్రంగా చెక్కపెట్టె అడుగున దాచిన "అంగి" తీసి తొడుక్కొని దొరగారి మేడకు వెళ్ళాడు.

"వచ్చినావుర గవురిగా" అన్నాడు దొర తన ముందు చేతులు కట్టుకొని నిలుచున్న గవురయ్యను చూసి.

"అచ్చిన బాంచెను."

దొరసానమ్మగారు పచ్చడి జాడి చూపిస్తూ "అరెయ్ జాగ్రత్తగా తీసుకపో" అన్నారు.

"జాగరత్తగనే తీస్కపోతానమ్మగోరూ – సినబాబుగోరికి మాయిడికాయ తొక్కంటె చాన ఇట్టం-గింత ఇట్టమైంది నా పానంలాగ తీస్కపోసూ" అన్నాడు గవురయ్య పచ్చడిజాడీ తీసుకొంటూ.

"ఇంగో ఈ రెండు రూపాయిలు బస్సు కిరాయికి- వచ్చేటప్పుడు బాబు నడుక్కో- లేకపోతే నడిచిరా" అన్నాడు దొర. 'అడుక్కోవడానికే పుట్టినవురా' అన్నట్టు గవురయ్యను చూస్తూ –

"ఇంగో అడ్రసు చీటి-బస్సు డిపోలో బస్సు దిగంగనే ఎవరికన్నా ఈ చీటీ చూయించు-ఇల్లు చూయిస్తరు" అన్నాడు దొర గవురయ్యకు చీటీ ఇస్తూ.

అన్నింటికీ తలూపి జాడీని ఎత్తుకొని బయలుదేరాడు గవురయ్య.

ఆ ఊరికి బస్సురాదు. ఎలా వస్తుంది? అదేమన్న మనిషా ?

బురదలోనుంచి ముండ్ల కంపల్లోంచి, రాళ్ళల్లోనుంచి రావడానికి !

దానికి నున్నటి అందమైన రోడ్డు కావాలి. గుచ్చుకొంటె రక్తం కారక పోయినా ఆ రోడ్డుమీద ముండ్లుగాని, గులకరాళ్ళుగాని ఉండడానికి వీలులేదు. అప్పుడు దాని కిష్టమైతే, రమ్మని పిలవవలిసినవాళ్ళు పిలిస్తే, పంపవలిసిన వాళ్ళు పంపితే వస్తుంది. పోతుంది.

ఆ ఊరికి రోడ్డు లేదు.

"ఊరికి రోడ్డుపడితే పట్నంకు దారి పడ్డట్టే కదా – పట్నంకు దారి పడితే ఇంకేమన్న వుందా – ఈ పల్లెటూరోళ్ళ కండ్లు నెత్తికెక్కవూ ? – అప్పుడు ఈ గవురయ్యసోంటోడు మన పొలంల పని జేయడానికి వత్తాడు ? పట్నం పనులకే పోతనంటరు-పట్నం మాటలు నేర్చి మనలను ఖాతరు చేయరు" అనేది దొరల ఆలోచన. ఇది వాళ్ళ మనసుల లోపలి ఆలోచన. బయటికి చెప్పే జవాబులు వేరే వుంటాయి. గవురయ్యలాంటి రైతు కూలీలే వాళ్ళ పొలాలకు కావాలి. వాళ్ళ చెమట బిందువులే దొరల సంపదకు పెట్టుబడులు !

ఇదంతా గవురయ్య ఆలోచించడంలేదు.

తమ ఊరికి రోడ్డు లేదు గనుక బస్సు రాదు అనుకొంటున్నాడు.

అయితే 'రోడ్డు ఎందుకు లేదు ?' అనే ప్రశ్న అతనిలో ఉదయించాలంటె అతడు మరికొన్ని జన్మలెత్తాలి.

జాడీని భుజంమీద పెట్టుకొని నడుస్తున్నాడు గవురయ్య.

అలా అనేకంటె గవురయ్య భుజంమీద కూర్చొని జాడి వెళ్తుందనవచ్చు.

రెండు మూడు మైళ్ళు వెళ్తేగాని బస్సులు నడిచే రోడ్డు రాదు.

వెళ్తున్న గవురయ్య ఆగాడు.

నోరులేదుగాని ఆ జాడీకూడా దొరగారిలా, దొరగారి భార్యలా, దొరగారి కొడుకులా, దొరగారి కోడలులా, దొరగారి కూతురులా, దొరగారి అల్లుడిలా- 'ఏమయిందిరా గవురిగా' అని అడిగేదే !

చెప్పులు లేని గవురయ్య కాలికి ముల్లు గుచ్చుకొంది.

తలమీది రుమాలు తీసి నేలమీదబెట్టి, దానిమీద జాడీగారిని కూర్చోబెట్టి తాను క్రింద కూర్చొని గట్టిగా ముల్లును లాగేశాడు గవురయ్య. రక్తం కొంచెం కొంచెమే పైకి వచ్చింది. గట్టిగా పిండితే - ఆ రక్తాన్ని తుడిచి, తిరిగి జాడీని భుజంమీద ఎత్తుకొని నడవసాగాడు గవురయ్య.

తిరిగి గవురయ్య భుజంమీద కూర్చొని వెళ్తున్నది జాడి.

కొంతదూరం వెళ్ళేసరికి వాగు అడ్డు వచ్చింది.

దొరగారి జాడీ, లేక జాడీ దొరగారు వచ్చారని దానికి తెలియదు కాబోలు- ఉధృతంగా ప్రవహిస్తోంది.

ఆ వాగులోకి దిగి మెల్లమెల్లగా అడుగులో అడుగు వేసుకొంటూ ఆవలి ఒడుకు చేరాడు గవురయ్య. జాడీగారిని ఒడ్డున మీదపెట్టి తాను మీదికి ఎక్కబోయాడు.

కాలు జారింది....అంగీ, ధోవతి నిండా బురద మరకలు అంటుకొన్నాయి- కాలిమంట సరేసరి !

పేదవాణ్ని ఏడిపించాలని మనుషులతోపాటు ప్రకృతికి సరదాయె కాబోలు.

అయినా జాడీకి జరిపే మర్యాదలలో ఏ లోపమూ రానివ్వలేదు. గవురయ్య, బట్టలనిండా బురద మరకలు అంటినా, అరికాలు నొప్పెడుతున్నా జాడీని భుజం మీద ఎత్తుకొని నడుస్తూనే ఉన్నాడు.

పల్లకీలో కూర్చొన్న పెళ్ళికూతురులా ఠీవిగా గవురయ్య భుజంమీద కూర్చొని వెడుతోంది జాడి.

బస్సులు నడిచే రోడ్డు వచ్చింది.

అప్పటికే ఎన్నో కాళ్ళు అక్కడికి నడిచి వచ్చాయి. ఎన్నో మూటలు మనుషులమీద ఎక్కివచ్చాయి. ఎన్నో అవసరాలు బస్సులకోసం ఎదురు చూస్తున్నాయి. కొత్తగావచ్చే మూటలను మనుషులను కోపంగా చూస్తున్నాయి కొన్ని చూపులు.

ఆ ప్రదేశంలో రోడ్డు కిరువైపులు చాలా బిజీగా, సందడిగా వున్నాయి. రోడ్డు మాత్రం మహారాజుగారికోసం పరిచివున్న తివాచీలా నీటుగా, అందంగా వుంది.

అప్పుడప్పుడు అటువైపునుంచి, ఇటు వైపునుంచి వాహనాలు వేగంగా వస్తున్నాయి. అక్కడేదో అంటురోగాల మనుషులున్నట్లు ఆగితే తమకారోగం అంటుకొంటుందన్నట్లు హడావిడిగా వెళ్ళిపోతున్నాయి.

ఎప్పుడో- అరగంటకో, గంటకో దూరంగా బస్సు శబ్దం వినిపించడం. రోడ్డు కిరుప్రక్కల కూర్చున్న అవసరాల గుండెల్లో ఆశలు చిగురించడం. మూటలు భుజాలమీదికి లేవడం, కళ్ళల్లోకి కాంతులు చేరడం.... అంతలో వచ్చిన ఆ బస్సు వాళ్ళ కళ్ళల్లో దుమ్ముకొట్టి ఆగకుండా వెళ్ళిపోవడం అప్పటికి ఎన్నో సార్లు జరిగింది. అవి నడిపేవాళ్ళకు ప్రజల కళ్ళల్లో దుమ్ము కొట్టడం ఒక్కటే బాగా తెలిసినట్టుంది.

అందరితోపాటు గవురయ్యకూడా బస్సుకోసం చూస్తున్నాడు. ఒక్క బస్సు కూడా ఆగడంలేదు. దాదాపు మధ్యాహ్నం దాటిపోయింది.

“బస్సెక్కక చాన రోజులయింది” అనుకొన్నాడు గవురయ్య. ఈ రోజు బస్సు ఎక్కబోతున్నందుకు అతనికి ఆనందంగానే ఉందని చెప్పాలి. కాని బస్సు ఎక్కడమంటే మాటలా? ప్రజలు అందుకు డబ్బు ఇస్తున్నా, ప్రజాసేవకోసం అవి నడుస్తున్నా అవి అందరు ఎక్కడానికి లేవు. అందరినీ ఎక్కనివ్వరు.

“ఒరినీ గీ బస్సు సెంగతి ఇట్లాయెను! రెండు జాములు దాటె-ఎట్ల? పట్నం ఎట్లబోను. నడిచిపోయినా ఈపాటికి పట్నంల పడుతును. అదేపాయె కూసోకున్నా నిలబడును గద-ఆ బస్సుల ఎక్కనిత్తనేలేరు. అసలు ఆపుతనేలేరు. కలిగంలజెనం ఎక్కువై పోయిండ్లు-ఎట్ల అనేది నడుద్దునా మొగులు కమ్మి కొత్తాందిగద” అనుకొంటున్నాడు గవురయ్య.

అంతలో ఒక బస్సు వచ్చింది. దిగాల్సినవాళ్ళు ఎవరో ఉన్నట్టున్నారు. స్టేజీమీద కాకపోయినప్పటికి కొంచెం ముందుకుపోయి అర్థంగాని భాషలో జనాన్ని తిట్టుకొంటూ ఆగింది బస్సు.

“పైసా ధర్మం చేసే ధర్మాత్ముని చుట్టూ మూగిన బిచ్చగాండ్లలా ఆ బస్సును చుట్టేశారు జనం. ఒకరి మీద ఒకరు పడుతూ నెట్టుకొంటూ తిట్టుకొంటూ, తొక్కుకొంటూ ఎక్కడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నారు.

గవురయ్య కూడా ఆ గుంపులో చేరాడు. ఎవరో వెనక నుంచి నెట్టితే పోయి బస్సు మెట్లమీద కుస్తీ పడుతున్న వాళ్ళమీద పడ్డాడు.

“ఏయ్ ముసలోడా-ఎల్లెక్కుతవ్? ఆ జాడీ పగిలిపోతది దిగు” అంటున్నారు ఎవరో

‘అమ్మో జాడీ!’ అనుకొని జాడీని గట్టిగా పట్టుకొన్నాడు గవురయ్య. ఆ దొమ్మిలో ఎవరో గవురయ్య తలమీది రుమాలును లాగేశారు. అది బస్సు ఎక్కుతున్న ఒకాయన భుజంమీద పడింది. అతను అలాగే బస్సు ఎక్కేశాడు. అంతలోనే కండక్టరు తలుపు వేశాడు. బరబర నల్లటి పొగను వదిలిపెట్టి జనాన్ని అందులోకి త్రోసివేసి వెళ్ళిపోయింది బస్సు - ఓడిపోయిన జనంలో ఒకడై విచారంగా ఆ బస్సు వెళ్ళినవైపే చూస్తూ నిలుచున్నాడు గవురయ్య.

అతని తలమీద ఇప్పుడు రుమాలు లేదు.

అది బస్సులో ఈపాటికి ఎవరికాళ్ళ క్రిందనో నలుగుతున్నది.

జాడీ మాత్రం అతని భుజాలమీద సురక్షితంగా ఉంది.

గవురయ్యకు కోపం రాలేదు. గవురయ్యకు కోపంరాదు. గవురయ్యలాంటి వాళ్ళకు లేనివాటిల్లో కోపం ఒకటి.

"ఇగ లాబంలేదు నడిచేపోత. అయినా దేవుడిచ్చిన కాల్లున్నంత బస్సు ఎక్కకుంటే ఏం బాయె! దొరోరు ఇచ్చిన రొండు రూపాలు బెట్టి సంటిదానికేమన్న కొనకపోత అనుకొని తల వంచుకొని రోడ్డు వెంట నడుస్తున్నాడు గవురయ్య.

గవురయ్య తల వంచి అతని భుజంమీద కూర్చొని రోడ్డు వెంట సాగిపోతున్నది జాడి.

గవురయ్య తాత దొర తాత దగ్గర, గవురయ్య తండ్రి దొర తండ్రి దగ్గర, దగ్గరకాదు క్రింద, పని చేశారు గవురయ్య దొర కింద పని చేస్తున్నాడు. తన కొడుకులు, బిడ్డలకంటె ఎక్కువగా దొర కొడుకులను, బిడ్డలను ఎత్తుకొన్నాడు. వాళ్ళ ధాన్యం బస్తాలు మోశాడు. వాళ్ళ సామాన్లు మోశాడు. వాళ్ళ పచ్చడి జాడీని మోస్తున్నాడు.

టప టపా చినుకులు రాలసాగాయి. త్వరలోనే అది పెద్ద వానగా మారిపోయింది.

గవురయ్య తడిసిపోతున్న దనుకొంటున్నాడు. గబగబా ఒంటిమీద అంగీ విప్పి జాడీ చుట్టూ చుట్టాడు. ఆకాశం జాలిగా నవ్వుతున్నది. చెమటతో తడిసిపోయే అతని శరీరాన్ని వర్షం తడిమి చూస్తున్నది. చలి అతని ఎముకలను కొరుక్కొని తింటున్నది.

కొంచెంసేపు ఒక చెట్టుక్రింద నిలుచున్నాడు.

అతని ఆలోచనంతా జాడీమీదే ఉంది.

"లోపలికి నీళ్ళు పోతానయా! తొక్కు ఏమైతదో ఏమో!" అనుకొంటూ దాని చుట్టూ చుట్టిన "అంగిని" సరిగా ఉందో లేదోనని మాటిమాటికి సరిచేయసాగాడు. అతడు అనవసరంగా గాబరా పడుతున్నాడే కాని జాడీలోకి నీరుపోయే అవకాశంలేదు. దాని మూతి గట్టిగా బిగించి ఉంది. దాని చుట్టూ గుడ్డచుట్టి ఇచ్చింది దొరసాని.

అయినా అతని భయం అతనిది. అతని దిగులు అతనిది. "వానాగి పోవాలె—వానాగి పోవాలె దేవుడా—బాంచెను" అనుకోసాగాడు. తాను తడిసి పోతున్నందుకు కాదు. తనకు చలివేస్తున్నందుకుకాదు. జాడి తడిసిపోతుందేమోనని, అందరి పచ్చడి చెడిపోతుందేమోనని.

అవకాశం వుంటే తన చర్మాన్ని ఒలిచి ఆ జాడీ చుట్టు చుట్టేవాడే గవురయ్య. కాని కనీసం అదొక్కటైనా అతని నుంచి వేరుచేసే వీలు లేకుండా చేసి ఒక మంచిపని చేసింది ప్రకృతి.

వర్షం కొంచెం తెరిపి నిచ్చింది.

గవురయ్య తిరిగి రోడ్డు వెంట నడవసాగాడు.

అతను నడుస్తూనే వున్నాడు. బస్సులు కార్లు, స్కూటర్లు ఎన్నో అతన్ని దాటేసి పోతున్నాయి.

సాయంకాలం అయింది.

పేదవాని ఆశల్లాగ దూరంగా పట్నంలోని విద్యుద్దీపాలు మినుకు మినుకున వెలుగుతున్నాయి. మలిగిపోతున్నాయి.

గవురయ్య దీక్షగా నడుస్తున్నాడు. పట్నం పొలిమేరలోకి వచ్చాడు. అక్కడ ఒక్కసారే నాలుగైదు రోడ్డులు కనిపించేసరికి ఏ రోడ్డు వెంట పోవాలో తెలియక అతని కాళ్ళు ఆగిపోయాయి.

రోడ్డు ఒక్కటైనంతసేపు అతనికి ఆలోచించే అవసరం కలగలేదు.

ఇప్పుడు ఏ రోడ్డు వెంట పోవాలి.

దొర ఇచ్చిన చిట్టీ గుర్తుకు వచ్చింది. జాడీ చుట్టూ చుట్టిన అంగి జేబులు తడిమి చూశాడు. దొర ఇచ్చిన చిట్టీ దొరికింది.

"అమ్మయ్య" అనుకొన్నాడు గవురయ్య.

ఆ తరువాత గుర్తుకువచ్చింది. "అండ్ల రెండు రూపాలు ఉండాలెగదా" అనుకొని మరోసారి జేబులు తడిమి చూశాడు. కాని అవి లేవు. చిట్టీ మాత్రమే కనిపిస్తున్నది గాని "రూపాలు" లేవు.

"అయ్యో ! సంటిదానికేమన్న కొనక్పోత ననుకొంటె ఎట్లాయె" అనుకొన్నాడు.

ఆ రెండు రూపాయలు ఎక్కడ పడిపోయాయోకాని "సంటిదానికేమన్న కొనక్పోవాలె" అన్న ఆలోచన మాత్రం అక్కడ పడిపోయింది.

ఆ ఉద్దేశాన్ని అక్కడ వదిలేసి ముందుకు నడిచి ఒకతన్ని అడిగాడు— "బస్సుడిపోకెట్ల బోవాల్నయ్యా" అని.

అతడు జవాబు చెప్పడం ఏమోగాని కనీసం గవురయ్య ముఖమైనా చూడకుండా వెళ్ళిపోయాడు.

పాపం ! గవురయ్య ఎటుపోవాలో తెలియక అక్కడే కొంచెంసేపు నిలుచున్నాడు.

అటు వేపుగా పోతున్న మరో అతన్ని "అయ్యా ఆగుండ్రి బాంచెను" అంటూ ఆపాడు.

"ఏం కావాల్రా ?" అన్నాడా వ్యక్తి దొరగారి బ్రదర్‌లా మండిపడుతూ.

గవురయ్య అడుగుతున్నదేదో వినకుండానే "పైసల్లేవు పో" అంటూ వెళ్ళిపోయాడు.

మరింత నివ్వెరపోయాడు గవురయ్య.

"టూరింగులు, తోక బస్సులు, పెద్ద పెద్ద బంగులాలు మా జాగానే ఉన్నయిగాని, ఈ మన్సులు గిట్ల జూడబట్టిరి!" అనుకొన్నాడు.

ఇంకొంచెం ముందుకుబోయి- "అయ్యా సలాం జేత్త - బస్సుడిపో కెట్ల బోవాలె చెప్పండి" అని అడిగాడు ఒక వ్యక్తిని.

"ఇదర్ సే సీదా జావ్" అన్నాడా వ్యక్తి ఒక రోడ్డు చూపిస్తూ - ఆ భాష అర్థంకాకున్నా అతడు చూపించిన రోడ్డు వెంట నడవసాగాడు గవురయ్య.

కొంత దూరం వెళ్ళగానే మరో నాలుగైదు రోడ్లు వచ్చాయి. "టూరింగులు, బస్సులు, అంతురాల బస్సులు, సైకోళ్ళు, డుగ్ డుగ్ మోటర్లు, జనం, లొల్లి, బొబ్బ, ఏం బొబ్బ ఇది-పట్నం శాన మారిపోయింది. ఆ నడుంగుల అదేంది. ఎలుగుతాంది మలుగుతాంది. ఈల్లు ఆగుతాండ్లు, ఆల్లు పోతాండ్లు-బస్సు డిపోకెట్ల బోవాలోన్న గద-బస్సు డిపూ దగ్గర్నె సిన బాబుగోరుండె ఇల్లు అని సెప్పిండ్లు ఎట్లబోతు-" అని చౌరస్తాకు దూరంగా నిలబడి ఆలోచిస్తున్నాడు గవురయ్య. ఒక ప్రక్కన కొంతమంది యువకులు నిలుచుని ఉన్నారు. వాళ్ళ దగ్గరికి వెళ్ళి "బస్సు డిపోకెట్ల బోవాలె బాంచెను" అని అడిగాడు.

వాళ్ళు ఎగాదిగా గవురయ్యపైపు ఒకసారి చూశారు. అప్పుడు "గవురయ్య" అనే చిత్రం ఇలాగుందని చెప్పవచ్చు-

లోతుకుపోయిన గుంటల్లాంటి కళ్ళు-ఎముకలపై అరవేయబడిన ఒళ్ళు, చంకలో అంగి, భుజంమీద జాడి, మోకాళ్ళ మీదికి ఎగదోసి కట్టిన ముతక ధోవతి, దాన్నిండా బురద మరకలు....

"అరే - గాంవాలా రే" అన్నాడొక యువకుడు.

"దేకోరె-ఏ గాంవాలె కైసాహై" అని విరగబడి నవ్వుతున్నారు వాళ్ళు.

ఆ నవ్వే శక్తి "గాంవాలా" పెట్టిన తిండి వల్లనే వచ్చిందని వారికి తెలియదు.

వాళ్ళెందుకు నవ్వుతున్నారో గవురయ్యకు అర్థం కాలేదు.

దీనంగా వాళ్ళవేపు చూడసాగాడు.

ఆ భావి దేశ నాయకులు విరగబడి నవ్వుతూనే వున్నారు.

దేశపు వెన్నెముక వాళ్ళ ముందు దీనంగా నిలబడింది. "బస్సు డిపోకు బోవాలె ఎట్ల బోవాలె జెర చెప్పండ్లి బాంచెను" అని తిరిగి అడిగాడు గవురయ్య.

"బస్సు డిపోకు పోతవ్? ఆ జాడీ ఇయ్యి చెప్తం" అన్నాడొక యువకుడు. అతనితల నున్నగా దువ్వి ఉంది. అతని ఒంటికి విలువైన దుస్తులు వ్రేలాడుతున్నాయి.

"జాడీలో ఏముంది బే" అంటూ దగ్గరగా వచ్చాడు ఒక యువకుడు.

"ఆ అంగి ఇస్తవు చెస్తం" అంటూ చేతికి కడెం ఉన్న ఒక యువకుడు గవురయ్య చంకలోని అంగిని లాక్కొన్నాడు- బహుశ ఈ ఘనకార్యాలు చేయడానికే కాబోలు అతడు చేతికి కడెం వేసుకొన్నాడు కంకణం కట్టుకున్నట్టు.

మరో యువకుడు ఆ అంగిని కడెం చేతిలోంచి లాక్కొని రోడ్డు మీదికి విసిరేశాడు.

"అయ్యో ఏందుల్ల గిట్ల జేత్తాండ్లు - మిమ్ములను దారి అడుగుతాన- అంతేగాదు బాంచెను" అంటూ ఆ అంగిని తీసుకోబోయాడు గవురయ్య.

ఓ సైకిలు చక్రం వచ్చి అతని కాలికి తాకింది.

"ఏందిరా నడి రోడ్డుమీద-కండ్లు కనపడతలేవా ?" అన్నాడు ఆ సైకిలు మోసే మనిషి.

"కాదు బాంచెను. నా అంగిని ఈడ పడేసిండ్లు - తీసుకొంటాన" జాలిగా ముఖంపెట్టి అన్నాడు గవురయ్య.

"ఆ-సరే-పక్కకు పో" అంటున్న ఆ మనిషిని సైకిలు అక్కణ్నుంచి మోసుక పోయింది.

ఆ మనిషిని సైకిలు మోసుకుపోయాక బృందంలోని ఒక యువకుడు గవురయ్యను ఇలా అడిగాడు ఏమీ ఎరుగనట్టు-

"ఎటు బోవాలె పటేలా ?"

"బస్సు డిపూ...." మళ్ళీ ఏం చేస్తారోనని భయం భయంగా చూస్తూ అన్నాడు గవురయ్య.

"బస్సుల డిపోకు పోతప్ ..ఇటు ప్రక్క రోడ్డుంది చూడు. ఆ రోడ్డు వెంట చక్కగపో - బస్సులడిపో వస్తది."

"చక్కగబో రోడ్డు విడిచిపెట్టేవు" అన్నారు కడెం, నున్నటి తల.

గవురయ్య తలవంచుకొని వాళ్ళు చూపించిన రోడ్డు వెంట నడవసాగాడు.

నడక .నడక.... ప్రొద్దటి నుంచి ఒకటే నడక-నడిచి నడిచి కాళ్ళు నొప్పెడుతున్నాయి.

ఒంట్లో వొణుకు ప్రారంభం అయింది.

జ్వరం జ్వరంగా ఉంది. ఆకలి బాగా వేస్తోంది. ప్రొద్దటి నుంచి అన్నం లేదు.

చాలా దూరం నడిచాడు. శక్తినంత కూడదీసుకొని నడవ సాగాడు. జాడీని మోస్తూ నడవ సాగాడు. ఎంతకూ బస్సు డిపో రాదు! నడిచి నడిచి శోష వచ్చింది గవురయ్యకు. ఇక నడవలేక ఆగి "బస్సు డిపోకు ఎంతదూరం బోవాలె." అని అడిగాడు ఒకతన్ని. అతను గవురయ్యవైపు ఆశ్చర్యంగా చూసి.

"ఇటు బస్సుడిపో ఎక్కడిది ? ఇట్లనె వెనకకు నడిచిపో-చౌరాస్తా వస్తది. ఎడమవైపు రోడ్డు వెంబడి పో దగ్గరలోనే ఉంది బస్సు డిపో" అని చెప్పాడు.

వచ్చిన దారి వెంటనే వెనకకు తిరిగి నడవసాగాడు గవురయ్య. ఇప్పుడతనికి ఏ టూరింగులు, మోటర్లు, బంగులాలు కనిపించడంలేదు. తిరిగి చౌరస్తా దగ్గరికి వచ్చాడు. ఆ యువక బృందం అతన్ని చూసి విరగబడి నవ్వసాగింది! పైసా ఖర్చు లేకుండా బోలెడు వినోదం లభించింది వాళ్ళకు "డిపో చూసి వస్తివా పటేలా ?" అంటూ బృందం నుంచి ఒకరు అడిగారు. గవురయ్య వాళ్ళవైపు బాధగా చూశాడు. అతనికి దుఃఖం వస్తున్నది. అతడు పల్లెటూరు మనిషి. నిజమే!- మన దేశంలో డెబ్బయి శాతం మంది పల్లెటూరి మనుషులే వాళ్ళంతా ఒక్కసారి గర్జిస్తే ఈ నున్నటి తలలు ఎగిరిపోవూ ? కడెంలు ఊడిపడవూ ?

గవురయ్య మారుమాట్లాడకుండా, వాళ్ళ మాటలు పట్టించుకోకుండా తల వంచుకొని బస్సు డిపోకు వెళ్ళే రోడు వెంట నడవసాగాడు.

బస్సు డిపో చేరుకొని ఒకతనికి అడ్రసు చిట్టీ చూపించాడు. అందులో చంద్రశేఖర్, గౌలిగూడ- అని మాత్రం స్పష్టంగా కనిపిస్తున్నాయి. ఇంటి నంబరు తడిసిపోవడంవల్ల సరిగా కనిపించడంలేదు. "గౌలిగూడా అయితే యిదేకాని ఇంటి నంబరు లేకుండా ఇల్లు ఎక్కడని వెదుకుతవ్ ?" అని అడిగాడా వ్యక్తి. "బాంచెను. గులాపోన్ని తవరే చెప్పాలె. ఎట్ల దొర్కుతది ఇల్లు" అని బ్రతిమిలాడాడు గవురయ్య.

"ఈ చంద్రశేఖర్ ఎవరు ?" అని ప్రశ్నించాడా వ్యక్తి. "మా సినబాబు గోరుదొరా." అన్నాడు గవురయ్య అమాయకంగా. "అబ్బబ్బ అదికాదయ్యా- అతడేం పని చేస్తాడు ?" తిరిగి ప్రశ్నించాడా వ్యక్తి. "అదేందో ఆఫీసుల ." అన్నాడు గవురయ్య.

"అదికూడా తెలియకపోతే ఎలా దొరుకుతుందయ్యా ఇల్లు ?"

"మరి ఎట్ల బాంచెను...." "ఈ చుట్టు ప్రక్కల అడిగి చూడు." అంటూ చిట్టిని గవురయ్య చేతికిచ్చి ఆ వ్యక్తి వెళ్ళిపోయాడు. అడుక్కుంటూ అడుక్కుంటూ దాదాపు గంటసేపు తిరిగిన తరువాతగాని ఆ ఇల్లు దొరకలేదు గవురయ్యకు. ఆ ఇంటి ముందు గదిలో ఎవరెవరో కూర్చొని ఉన్నారు. వాళ్ళలో చంద్రశేఖర్‌ను [చిన్న దొరను] గుర్తుపట్టి బయటే నిలుచున్నాడు గవురయ్య. గవురయ్యను చూసి చిన్నదొర బయటకు వచ్చాడు. "దండాలు బాబుగోరూ" అన్నాడు గవురయ్య ఎంతో సంబరంగా. కాని, చిన్నదొర ముఖం చిట్లించుకుని నౌకరును పిలిచి "వీణ్ని అటు తీసుకపోయి ఏం కావాలో అడుగు" అని చెప్పి లోనికి వెళ్ళిపోయాడు.

"హూ ఈజ్ హి ?" అని ఎవరూ అడగకముందే "ఎవడో బెగర్" అంటూ ఆ గదిలోని వాళ్ళతో తిరిగి కబుర్లలోకి దిగాడు చంద్రశేఖర్.

ఏకములగూడు, ఏంది బాంచెను అనే తల ఇపుడు కనీసం "గవురిగాడు" కూడా కాదు .. బెగర్.... ఆ బెగ్గర్ వాళ్ళ పచ్చడి జాడీని మోస్తూ ఇరవై మైళ్ళ

నడిచి వచ్చారు. ఆ బెగ్గరే బస్తాలకొద్ది ధాన్యం పండించి వాళ్ళకి ఇస్తున్నాడు. ఆ ధాన్యమే వాళ్ళకు డబ్బును, సుఖాలను ఇస్తున్నది. ఆ ధాన్యమే పట్టణాలకు తిండి పెడుతున్నది. ఫ్యాక్టరీలను నడుపుతున్నది.

గవురయ్యను ఇంటి వెనుకకు తీసుకు పోయాడు నౌకరు. అక్కడికి చిన్న దొర భార్య చిన్న దొరసాని వచ్చింది. ఆమెను చూసి "దండాలమ్మగోరూ. నేను గవిరి గాన్ని. తవరికి మాడికాయ తొక్కు ఇట్టమని దొరసానమ్మగోరు బంపిండ్లు" అంటూ జాడి[గారి]ని భుజం మీదినుంచి దించాడు గవురయ్య. "అది లోపల పెట్టు" అని పట్నం నౌకరుకు చెప్పింది చినదొరసాని. "మామగారు, అత్తగారు బాగు న్నారా?" అని అడిగింది.

"బాగున్నరండి. తవర్ని, పినబాబుగోర్ని వూక గ్యాపకం జేత్తరు" అన్నాడు గవురయ్య చేతులు కట్టుకొని నిలబడి. ఆ చిన్న దొరసాని ఇక మాటాడ లేదు. "ఉండరా" అనలేదు. "పోరా" అనలేదు. లోపలికి వెళ్ళిపోయింది.

పావుగంట అయింది. అర్ధగంట అయింది. గంట అయింది!!

అలాగే నిలుచున్నాడు గవురయ్య, అతన్ని వుండమన్న వాళ్ళు లేరు. పొమ్మన్నవాళ్ళు లేరు.

అతని మీద ఎక్కివచ్చిన జాడీ మాత్రం లోనికి వెళ్ళి హాయిగా, వెచ్చగా సేదదీర్చుకుంటున్నది. పల్లకిదించిన బోయిలా బయటే నిలుచున్నాడు గవురయ్య చలిలో-అతని కడుపు ఆకలితో మండిపోతున్నది. నడిచి నడిచి కాళ్ళు పీక్కుపో తున్నాయి. మోసి మోసి భుజాలు నొప్పెడుతున్నాయి. ఒళ్ళంతా చల్లబడింది. కళ్ళకు చీకట్లు కమ్ముకున్నాయి. చలితో వణికిపోతున్నాడు.

ఏదో పనిమీద బయటికి వచ్చి- "ఇంకా ఇక్కడే వున్నవేంరా?-పోలేదూ? బస్సు వెళ్ళిపోతుందికదూ నువ్వు ఇంకా ఇక్కడే ఉంటే అక్కడి పనెవరు చేస్తరు? లాస్టుబస్సుకు వెళ్ళిపో" అంది దొరగారి కోడలు, చిన్న దొరగారి భార్య, చినదొర సాని. గవురయ్య నోట మాట రాలేదు. అతని చేతిలో చిల్లిగవ్వ లేదు. ఒంట్లో నడిచే చేవలేదు. కడుపులో ఆకలి వుంది. ఒంటినిండా చలి వుంది. లేనిది లేదు అని, ఉన్నది ఉంది అని చెప్పుకోలేడు గవురయ్య. అతనికి లేనిది ఉందని. ఉన్నది లేదని అనుకోవడమే ఎదుటివారికి అలవాటు.

పోతాన బాంచెను........" అంటూ రెండడుగులు వేశాడు. కాని, ఎక్కడికి వెళ్తాడు? లాస్టు బస్సుకు పోవడానికి డబ్బుల్లేవు. ఆ రాత్రికి ఏ అరుగుమీదో పడు కొని మరునాడు ప్రొద్దున నడచిపోవాలి. అతన్ని మోస్తూ రెండడుగులు వేసి ఆగాయి కాళ్ళు! కళ్ళకు చీకటి వస్తున్నది. ఒళ్ళంతా వణికిపోతున్నది.

అడగలేక అడగలేక నోరువిడిచి అడిగాడు గవురయ్య. "ఆకలైతాంది అమ్మగోరూ.... బుక్కెడు బువ్వ ఎయ్యిరాదుండ్లి బాంచెను"

ఇరవై మైళ్ళ వాళ్ళ పచ్చడి జాడీ మోస్తూ నడిచివచ్చిన గవురయ్య. తాను వానలో తడిసిపోతున్నా, జాడీకిమాత్రం తన 'అంగీ'కప్పి భద్రంగా తీసుకొచ్చిన గవురయ్య ఏటేటా వాళ్ళకు ధాన్యరాసులు పండించే గవురయ్య అడిగింది బుక్కెడు బువ్వ."

"బువ్వా? బువ్వలేదు గివ్వలేదుపోరా-అవతల మాకే గెస్టున్న వచ్చిండ్లు" అంటూ గభాల్న తలుపులు వేసుకొంది చిన్న దొరసాని.

మళ్ళీ వర్షం వచ్చేలా ఉంది.

ఆ తలుపుల వెనకనున్న వర్గాన్ని చూస్తూ ఆకాశం గట్టిగా ఉరిమింది. ★

(ఆంధ్రజ్యోతి వీక్లీ, 2-12-1977)